

Sygnatura akt XIV Ua 9/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia, 22 kwietnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Joanna Gronowska

Sędziowie: SSO Renata Gdowska

SSO Anna Szkandera (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Ewelina Osypiuk

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2013 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy A. W. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o zasiłek pogrzebowy

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w W. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 grudnia 2012 sygnatura akt VII U 75/12

oddala apelację

/-/ R. Gdowska /-/ J. Gronowska /-/ A. Szkandera

Sygn. akt XIV Ua 9/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 marca 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił ubezpieczonemu A. W. (1) prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłej Z. M. z uwagi na fakt, iż w/w jest przedsiębiorcą pogrzebowym (nie jest krewnym), który pokrył koszty pogrzebu zmarłej.

Ubezpieczony A. W. (1) złożył odwołanie od w/w decyzji, wnosząc o przyznanie zasiłku pogrzebowego argumentując, iż treść przepisów regulujących prawo do zasiłku pogrzebowego nie wyklucza go z grona osób, które mogą się tego świadczenia domagać w sytuacji pokrycia kosztów pogrzebu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 03 grudnia 2012r. Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego w W. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie pierwszym umorzył postępowanie w zakresie żądania ustawowych odsetek w całości, w punkcie drugim zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 16 marca 2012r. w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonemu A. W.

(1) prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłej Z. M. w wysokości 4000 zł., w punkcie trzecim oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny: w dniu 11 stycznia 2012r. zostały znalezione zwłoki ubezpieczonej (uprawnionej do emerytury) Z. M.. Wystawiony został akt zgonu. Koszty pogrzebu poniósł A. W. (2) – przedsiębiorca pogrzebowy. Rachunki zostały wystawione na kwotę 4.292,20 zł.

Sąd Rejonowy w swoich rozważaniach wskazał, że istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy w związku z powyższym stanem faktycznym ubezpieczonemu przysługiwało prawo do zasiłku pogrzebowego z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu Z. M. w wysokości wskazanej na rachunkach załączonych do wniosku o wypłatę zasiłku pogrzebowego. Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 39/2004, poz. 353 z późn. zm.) zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci: 1) ubezpieczonego; 2) osoby pobierającej emeryturę i rentę; 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania; 4) członkom rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2. Ponadto jak stanowi art. 78 ust. 1, 2, 3 cytowanej ustawy zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Ponadto ustawodawca wyróżnił grupę podmiotów, którym przysługuje zasiłek pogrzebowy, o ile pokryły koszty pogrzebu. Są to: pracodawca, dom pomocy społecznej, gmina, powiat, osoba prawna kościoła lub związku wyznaniowego. W razie poniesienia kosztów pogrzebu przez więcej niż jedną osobę lub podmiot, o którym mowa powyżej, zasiłek pogrzebowy ulega podziałowi między te osoby lub podmioty – proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu. Zasada jednak wynikająca z art. 78 ust. 1 ustawy jest, iż zasiłek pogrzebowy należy się osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Jak stanowi art. 80 ustawy, zasiłek pogrzebowy wynosi 4000 zł.

Sąd Rejonowy podniósł, iż nie ma racji organ rentowy zawężając pole uprawnionych do domagania się zasiłku pogrzebowego podmiotów, zaś prawo przedsiębiorcy pogrzebowego do wystąpienia z takim wnioskiem – w razie pokrycia kosztów pogrzebu – wynika wprost z literalnego brzmienia przepisu. Sąd Rejonowy powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2010r. (I UK 222/10), gdzie wskazano, iż użyte w art. 78 ust. 1 ustawy z 1998r. o emeryturach i rentach z FUS określenie „osoba” obejmuje wszystkie osoby fizyczne i wskazane osoby prawne. W obrębie ogólnej kategorii osób fizycznych nie zachodzi żadne pierwszeństwo krewnych lub innych osób bliskich przed osobami obcymi, od wszystkich wymagane jest pokrycie kosztów pogrzebu. Tym samym przepisy art. 78 – 79 ustawy wprowadzają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości – oprócz bliskich – także osobom „obcym” bez jakiegokolwiek ich różnicowania oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 (pracodawca, dom pomocy społecznej, gmina, powiat, osoba prawna kościoła lub związek wyznaniowy). Jedynymi podmiotami wyłączonymi z możliwości ubiegania się o zasiłek pogrzebowy, pomimo zorganizowania pogrzebu i pokrycia jego kosztów, są – na podstawie art. 79 ust 2 ustawy – oprócz Państwa, co jest oczywiste – organizacje polityczne lub społeczne, jeżeli zasiłek nie przysługuje im z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu własnego pracownika.

Sąd Rejonowy wskazał, iż pomimo konsekwentnego stanowiska sądów powszechnych w tym względzie, jak również Sądu Najwyższego, organ rentowy zdaje się nie dostrzegać powyższej okoliczności. Jednocześnie nie zakwestionował on dokumentów związanych z poniesionymi kosztami pogrzebu. Tym samym stwierdzić należy, iż po stronie ubezpieczonego istniało prawo do wystąpienia o zasiłek pogrzebowy, jednakże z uwagi na to, iż poniesione przewyższają kwotę gwarantowaną ustawą (4.292,20), Sąd Rejonowy mając to na uwadze, na mocy art. 477¹⁴ §1, 2 kpc przyznał to prawo do kwoty 4000 zł., w pozostałym zakresie odwołanie oddalając, o czym orzekł jak w punkcie 2 i 3 sentencji wyroku.

Sąd Rejonowy nadto podniósł, iż ubezpieczony nie podjął decyzji o sprecyzowaniu żądania odsetek ustawowych i na rozprawie w dniu 03 grudnia 2012r. cofnął to żądanie ze zrzeczeniem się roszczenia. Jak stanowi art. 203 § 1 kpc pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do wydania wyroku. Zgodnie z art. 13 § 2 kpc przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w kpc, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Jak wynika z Działu III kpc

zarówno przepisy wspólne dla postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, jak również przepisy Rozdziału III z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń nie przewidują odrębnych regulacji związanych z cofnięciem pozwu i zrzeczeniem się roszczenia (jak to np. jest w przypadku bezwzględnego zakazu zawierania ugody w postępowaniu ubezpieczeniowym ze względu na art. 477¹² kpc). Tym samym uznać należy, iż tego rodzaju czynności procesowa dopuszczalna jest również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Jak stanowi art. 203 § 1 kpc Sąd przy cofnięciu odwołania może uznać je za niedopuszczalne jak również zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Sąd Rejonowy uznał, iż w niniejszej sprawie okoliczności tego rodzaju nie zaistniały, strona postępowania wyraziła swoją wolę. Jak stanowi art. 355 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc Sąd wydaje postępowanie o umorzeniu postępowania, jeżeli odwołujący cofnął ze skutkiem prawnym odwołanie lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. Postanowienie o umorzeniu postępowania może zapaść na posiedzeniu niejawnym, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew w piśmie procesowym. Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy na mocy art. 355 § 1 i 2 kpc orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Apelację od orzeczenia Sądu Rejonowego wniósł organ rentowy. ZUS zaskarżył wyrok w punkcie 2 i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 2 i oddalenie odwołania w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. błędną wykładnię przepisów prawa materialnego a w szczególności art. 77 ust. 1, art. 78 ust. 1, art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że prawo do zasiłku pogrzebowego przysługuje właścicielowi zakładu pogrzebowego,
2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału, poprzez przyjęcie, że wnioskodawca jest uprawniony do wystąpienia o wypłatę zasiłku pogrzebowego oraz, że pokrył koszty pogrzebu po zmarłej Z. M. w kwocie 4000 zł,
3. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy i przekroczenie granicy swobodnej oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 kpc).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia Sądu I instancji odnośnie stanu faktycznego, a także jego ocenę prawną i przyjmuje je za swoje.

Zarzut sprzeczność ustaleń faktycznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym należy uznać za bezpodstawny. W ocenie Sądu Okręgowego - Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe i dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, w ramach art. 233 k.p.c. W oparciu o powyższe następnie poczynił prawidłowe ustalenia stanu faktycznego i dokonał jego właściwej oceny prawnej. Należy podkreślić, iż zarzut przekroczenia swobodnej oceny dowodów, wynikający z art. 233 § 1 k.p.c. może być uzasadniony wtedy, gdy wykazane zostanie, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest wystarczające przekonanie strony, że sąd nadał inną wagę poszczególnym dowodom lub je odmiennie niż strona, ocenił.

Zarzut apelacji dotyczący naruszenia przez Sąd I instancji art. 77 ust. 1, art. 78 ust. 1, art. 79 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest całkowicie bezzasadny. Stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zasiłek pogrzebowy przysługuje m.in. osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Jednocześnie krąg osób uprawnionych określony został w art. 78 powołanej ustawy stanowiąc, iż co do zasady przysługuje on osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Natomiast w myśl art. 79 ust. 1 ww. ustawy w razie poniesienia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż wymieniona w art. 77 ust. 1 pkt 4, pracodawcę, dom pomocy społecznej,

gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż określona w art. 80. W ocenie Sądu Okręgowego - Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe i dokonał jego wnikliwej analizy pod kątem spełnienia przesłanek przewidzianych w w/w przepisach, warunkujących nabycie prawa do zasiłku pogrzebowego.

Sąd Rejonowy prawidłowo powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2010r. (sygn. akt: I UK 222/10) – „Przepisy art. 78-79 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) określają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości - oprócz bliskich - także osobom obcym, bez jakiegokolwiek ich różnicowania, oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 tej ustawy. Użyte w art. 78 ust. 1 ustawy z 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określenie "osoba" obejmuje wszystkie osoby fizyczne i wskazane osoby prawne. W obrębie ogólnej kategorii osób fizycznych nie zachodzi żadne pierwszeństwo krewnych lub innych osób bliskich przed osobami obcymi; od wszystkich wymagane jest pokrycie kosztów pogrzebu. Tym samym przepisy art. 78-79 ustawy wprowadzają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości - oprócz bliskich - także osobom "obcym", bez jakiegokolwiek ich różnicowania, oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 (pracodawca, dom pomocy społecznej, gmina, powiat, osoba prawna kościoła lub związek wyznaniowy). Jedynymi podmiotami wyłączonymi z możliwości ubiegania się o zasiłek pogrzebowy, pomimo zorganizowania pogrzebu i pokrycia jego kosztów, są - na podstawie art. 79 ust. 2 ustawy - oprócz Państwa, co jest oczywiste - organizacje polityczne lub społeczne, jeżeli zasiłek nie przysługuje im z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu własnego pracownika”.

W apelacji organ rentowy powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 01 czerwca 2010r. (sygn. akt: II UK 14/10) – „Sprawianie pogrzebów zmarłym podopiecznym jako obowiązek prawny domów opieki społecznej nie może być przedmiotem transakcji handlowych, polegających na "sprzedaży usług pogrzebowych" przez zakłady pogrzebowe kontrahentom całkowicie obcym zmarłym ubezpieczonym w celu uzyskania od organu ubezpieczeń społecznych zasiłków pogrzebowych w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu”. Wyrok ten, zdaniem Sądu Okręgowego, odnosi się jednak do transakcji dokonywanych pomiędzy domami pogrzebowymi a domami opieki i to w stosunku do tego proceduru Sąd Najwyższy wyraził swoją dezaprobatę. Uznać zatem należy, że powyższe nie przystaje do stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc. orzekł jak w sentencji wyroku

/-/ J. Gronowska /-/ R. Gdowska /-/ A. Szkandera